

NÁZORY VYBRANÝCH AKTÉRŮ K SYSTÉMU SPÁDOVÝCH OBVODŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL V ČESKU

OPINIONS OF SELECTED ACTORS ON THE CATCHMENT AREAS SYSTEM OF PRIMARY SCHOOLS IN CZECHIA

Petr Meyer

Klíčová slova: *spádový obvod, základní škola, geografie vzdělávání*

Keywords: *catchment area, primary school, geography of education*

Cíle v ČJ

Cílem příspěvku (posteru) je představit výsledky dotazníkového šetření zabývající se formováním spádových obvodů základních škol u vybraných aktérů (obec, škola a rodiče) v Česku. Snahou bylo identifikovat názory a postoje k současnému systému, aktuálně vymezeným obvodům, způsobu vymezení, komunikace mezi aktéry či specifickým problémům jednotlivých aktérů. Výsledky byly dále analyzovány z prostorové (geografické) perspektivy jako např. hledání prostorových vzorců či využití tradiční dichotomie město/venkov.

Teoretická východiska v ČJ

Systém spádových obvodů základních škol lze chápat jako nástroj řízení vzdělávání v určitém prostoru (Bajerski 2015). Ve většině edukačně vyspělých zemí byl již systém striktně dodržovaných spádových obvodů nahrazen liberálnější a otevřenější systémem, který umožňuje volbu školy (Dronkers, Felouzis, van Zanten 2010; Parsons, Chalkley, Jones 2000). I přesto je v některých zemích systém spádových obvodů stále využíván jako nástroj pro zajištění místa ve škole v případě, že by žáka vybraná mimospádová škola nepřijala. S větší otevřeností systému však přišly i nové problémy jako např. spádová turistika (Noreisch 2007) či boj škol o žáky (Dvořák, Straková 2012) i učitele. V Česku není problematika spádových obvodů systematicky a dlouhodobě věnována pozornost. Ta byla v rámci základního vzdělávání zaměřena spíše na pedagogické a didaktické záležitosti, sociologický koncept volby školy,

dojíždka do škol, ale na procesy a problémy spojené s tímto systémem nebyly výzkumné aktivity zaměřeny.

Metodologie v ČJ

Sběr dat byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření, a to jak v digitální, tak papírové formě. Dotazník tvořily dvě části, kdy první byla společná pro všechny aktéry a druhá část byla zaměřena na specifická témata vztahující se k jednotlivým aktérům. Součástí dotazníku byly uzavřené i otevřené otázky, které byly později pro potřeby vzájemného porovnání odpovědí aktérů kategorizovány do obecnějších skupin. V rámci šetření byly získány odpovědi od 493 obcí, 616 základních škol a 1 347 rodičů. Dotazníkové šetření je součástí autorovy disertační práce zabývající se formováním spádových obvodů základních škol v Česku.

Závěry v ČJ

Názory jednotlivých aktérů na současný systém spádových obvodů základních škol ukazují, že zhruba $\frac{3}{4}$ všech aktérů hodnotí systém pozitivně. Ve většině případů pak nebyly nalezeny výraznější rozdíly mezi jednotlivými aktéry a to ani z perspektivy dichotomie město/venkov. Pokud již došlo k odlišným výsledkům, nejčastějším rozdílem byla větší kritika systému ze strany základních škol. Při hodnocení specifických otázek určených jednotlivým aktérům se podařilo identifikovat hned několik zajímavých rovin jako např. transformace stávajícího systému, převádění povinností či míra ne/spolupráce obcí.

Souhrn příspěvku v AJ

The main goal of the poster is to present the results of a questionnaire survey dealing with the formation of the school catchment system at selected actors (municipality, primary school and parents). The school catchment system can be understood as a tool for education management in a certain space (Bajerski, 2015). In the most educationally developed countries, the system has been replaced by a more liberal and opened system which allows the choice of school (Dronkers, Felouzis, & van Zanten, 2010; Parsons, Chalkley, & Jones, 2000). Data collection was realized through the questionnaire survey (digital and paper form). The questionnaire consisted of two parts. The first one was common for all actors and the second one was focused on a specific topic relating to the

individual actors. Opinions of the individual actors on the current system show that roughly 3/4 of the actors evaluate the system positively. In most cases, no significant differences were found between the individual actors, not even from the perspective of the urban/rural dichotomy.

Bibliografie

- Bajerski, A. (2015). Erosion of the school catchment system as local policy: The case of Poznań, Poland. *Journal of Educational Policy*, 12(1), 41–60.
- Dvořák, D., & Straková, J. (2012). Konkurence mezi školami a výsledky žáků v České republice: Pohled zblízka na šetření PISA 2012. *Pedagogika*, 66(2), 206–229.
- Noreisch, K. (2007). Choice as rule, exception and coincidence: Parents' understandings of catchment areas in Berlin. *Urban Studies*, 44(7), 1307–1328.